

Strategija razvoja javnega zavoda
Knjižnica Medvode
za obdobje 2026 – 2030

Sabina Spanjol in Marjeta Potočnik
2026

Za proaktivnost pri pripravi strategije se zahvaljujemo vsem zaposlenim v
Knjižnici Medvode.

Knjižnica Medvode – središčni prostor kulture, izobraževanja in skupnosti

Knjižnico Medvode je ustanovila Občina Medvode na podlagi sprejetega Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Medvode¹, ki ga je na svoji 15. seji dne 14. 10. 2008 sprejel Občinski svet Občine Medvode, veljati pa je začel petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. Njena strateška lega v središču Medvod v neposredni bližini ključnih javnih ustanov (občina, upravna enota, trgovine, parkirišča, tržnica, osrednji prostor za prireditve, sotočje dveh rek, otroško igrišče) ter glavnih prometnih povezav predstavlja ključno, lahko dostopno stičišče za vse uporabnike.

Knjižnica Medvode kot osrednja splošna knjižnica izvaja knjižnično javno službo na območju občine Medvode za 17.296² prebivalcev, od tega 5 % predšolskih otrok, 11 % osnovnošolcev, 5 % srednješolcev, 5 % mladih od 19 do 24 let, 53 % prebivalcev med 25-imi in 64-imi letom starosti ter 21 % prebivalcev, starejših od 64 let.

V skladu z Zakonom o knjižničarstvu knjižnica opravlja knjižnično dejavnost kot javno službo, ki zajema:

- zbiranje, obdelovanje, hranjenje in posredovanje knjižničnega gradiva,
- zagotavljanje dostopa do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij,
- izdelovanje knjižničnih katalogov, podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov,
- posredovanje bibliografskih in drugih informacijskih proizvodov in storitev,
- sodelovanje v medknjižnični izposoji in pri posredovanju informacij,
- pridobivanje in izobraževanje uporabnikov,
- informacijsko opismenjevanje,
- varovanje knjižničnega gradiva, ki je kulturni spomenik,
- drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo.

Knjižnica Medvode je vključena v nacionalni bibliografski sistem, sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju, zbira, obdeluje, varuje in posreduje pomembno domoznansko gradivo, zagotavlja dostopnost in uporabo gradiva javne oblasti, ki je splošno dostopno na elektronskih medijih, organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture in organizira kulturne prireditve.

¹ Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Medvode (Uradni list RS, št. (103/08, 59/19, 82/25 – uradno prečiščeno besedilo)

² Statistični urad, leto 2025

Knjižnica Medvode po Uredbi o osnovnih storitvah knjižnic³ (Uradni list RS, št. 29/03 in 162/22) izvaja in omogoča naslednje osnovne storitve za uporabnike:

- vpogled v knjižnične zbirke v prostem pristopu in njihovo uporabo,
- uporabo javnih klasičnih knjižničnih katalogov, vzajemnega kataloga, in drugih podatkovnih zbirk in informacijskih virov,
- dostop do splošno dostopnih elektronskih virov javnih oblasti in njihovo uporabo,
- posredovanje informacij o gradivu in iz gradiva,
- izposojanje knjižničnega gradiva v knjižnici in na dom,
- medknjižnično izposojanje,
- usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice,
- pomoč in svetovanje pri iskanju gradiv, informacij in pri uporabi knjižnice,
- seznanjanje z novostmi v knjižnici,
- preslikovanje iz knjižničnega gradiva, ki je v lasti knjižnice,
- rezerviranje knjižničnega gradiva,
- uporabo tehnične opreme namenjene uporabnikom,
- dostop do svetovnega spleta,
- dostop do dejavnosti in prireditvev.

Knjižnica brezplačno omogoča:

- dostop do knjižničnega gradiva, njegovo uporabo v prostorih knjižnice ter izposojanje v čitalnice in na dom,
- seznanjanje z novostmi,
- rezerviranje gradiva,
- dostop in uporabo splošno dostopnih elektronskih virov javnih oblasti,
- dostop in uporabo zakupljenih podatkovnih zbirk in drugih informacijskih virov.

Knjižnica tudi informira uporabnike o svojem poslovanju in organiziranosti ter jih seznani z načini uporabe knjižničnega gradiva, informacijskih virov in storitev, nudi pomoč pri uporabi javnih katalogov in posreduje vsaj enostavne informacije o gradivu in iz gradiva, ki je v lasti knjižnice, in do katerega ima knjižnica dostop ter organizira prireditve, s katerimi promovira svoje knjižnične zbirke in svoje storitve ob tem pa uporabnikom omogoča prost vstop na te prireditve.

Knjižnica Medvode se uvršča med knjižnice 2. skupine (potencialni uporabniki 15.001–20.000), kamor se uvrščajo še naslednje knjižnice: Izola, Radlje ob Dravi, Mozirje, Idrija, Cerknica, Ormož, Zagorje, Trbovlje, Kočevje, Sevnica, Piran, Laško, Ljutomer, Šmarje pri Jelšah, Črnomelj, Tolmin, Logatec.

Kljub zahtevnim kriterijem novejših standardov knjižnica izstopa v svoji skupini po izposoji, deležu aktivnih članov in hitrosti obrata zbirke.

³Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (Uradni list RS, št. 29/03 in 162/22)

Svoje storitve knjižnica prilagaja demografskim in tehnološkim spremembam. Financira se v večini iz občinskega proračuna ter iz lastnih sredstev (članarine, zamudnine), delno pa nakup knjižničnega gradiva financira Ministrstvo za kulturo.

Proračun pokriva "preživetje" zavoda, ne pa tudi večjih investicij v sodobno infrastrukturo ter zagotovitvi sredstev za razvoj dejavnosti, ki bi knjižnico spremenila v resnični "tretji prostor" – dnevno sobo sodobnega uporabnika knjižničnih storitev. Prostorska stiska in omejenost finančnih sredstev hromi razvojni potencial knjižnice, čeprav uporabniki vidijo in cenijo maksimalno angažiranost strokovnih delavcev knjižnice pri ohranjanju kakovosti storitev za uporabnike.

Knjižnična dejavnost v Medvodah ima zaradi več razlogov stabilne temelje (aktivna vloga knjižnice v lokalni skupnosti, kakovostna knjižnična zbirka, dostopnost, ...).

Ključni izzivi za prihodnost so predvsem:

- izboljšanje prostorskih pogojev,
- nadaljnji razvoj digitalnih storitev,
- povečanje prepoznavnosti knjižničnih programov,
- optimizacija delovnih postopkov,
- uvajanje novih projektov oz. storitev,
- krepitev sodelovanja z lokalnimi organizacijami
- razvoj storitev za mlade in ranljive skupine
- pridobivanje aktivnih članov

Delo z uporabniki zaposlenim prinaša določena spoznanja in dejstva, ki lahko pomembno vplivajo na prihodnost delovanja knjižnice:

1. Spremembe bralnih navad

- zmanjšanje bralne kulture pri nekaterih skupinah prebivalstva
- večja konkurenca digitalnih in spletnih vsebin

2. Tehnološke spremembe

- hitre spremembe na področju digitalnih informacijskih storitev
- potreba po stalnem prilagajanju tehnologiji

3. Demografske spremembe

- staranje prebivalstva
- spremembe v strukturi uporabnikov knjižnice

4. Povečana konkurenca drugih kulturnih ponudnikov

- večja ponudba kulturnih in prostočasnih dejavnosti

5. Omejena prepoznavnost nekaterih storitev

- del uporabnikov ne pozna vseh storitev knjižnice
- premalo izkoriščene digitalne storitve

Na razvoj in stabilnost delovanja knjižnice pa vpliva tudi

6. Finančna negotovost

- neskladna rast finančnih javnih sredstev za kulturo z rastjo plač in cen storitev na trgu
- omejena sredstva za razvoj novih storitev

Strategija razvoja knjižnične dejavnosti v Medvodah v središče postavlja uporabnika. Knjižnica Medvode bo s premišljenim načrtovanjem, spodbujanjem bralne kulture in razvojem digitalnih kompetenc (p)ostala ključno in širše prepoznavno kulturno-izobraževalno stičišče. Ob aktivni podpori ustanovitelja in tesnem povezovanju lokalne skupnosti bo še naprej zagotavljala dostop do znanja ter delovala kot osrednji prostor družbenega življenja v občini.

Evalvacija zastavljenih ciljev v dokumentu Strategija delovanja Knjižnice Medvode v obdobju 2020 - 2025 in dokumentu Strategija razvoja kulture v občini Medvode za obdobje 2021 – 2024

I. Knjižnica Medvode je središče spodbujanja bralne kulture (Spodbujanje in promoviranje bralne kulture in bralne pismenosti)

1. ukrep: Neprestano posodabljanje knjižnične zbirke

Razvoj knjižnične zbirke sledi informacijskim, izobraževalnim in kulturnim potrebam 4.460 aktivnih uporabnikov ter ciljem kulturne politike. Obseg zbirke ostaja stabilen, saj letni odpis gradiva uravnoteži prirast, kar zagotavlja aktualnost ponudbe. Čeprav se obseg izposoje povečuje, se je trend naraščanja števila novih članov v letu 2024 ustavil. Dinamika nakupa gradiva je močno odvisna od finančnih sredstev ter razmer na knjižnem trgu, predvsem od ponudbe in rasti cen. Zaradi teh omejitev knjižnica sicer izpolnjuje minimalne pogoje za dopolnjevanje zbirke, ni pa v celoti dosegla pričakovanega strateškega cilja oziroma priporočil Standardov, ki za obdobje 2021–2028 predvidevajo letni prirast 250 enot knjižnega in 50 enot neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev (*Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018–2028*).

Tabela: Statistika 2020-2025

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Knjižnična zbirka (zaloga)	88.640	88.214	87.938	88.710	88.835	89.600
Letni prirast gradiva	3.086	3.746	3.152	3.123	3.346	3.383
Aktivni člani	4.383	3.840	4.204	4.316	4.595	4.460
Novi člani	409	449	656	685	670	556
Izposoja	335.830	306.048	234.548	259.679	268.769	270.265
Letni odpis gradiva	3.496	3.746	3.508	3.007	3.011	3.011
Obrat gradiva	3,82	3,47	2,67	2,93	3,03	3,01
Število prireditvev	87	132	215	219	195	240
Obiski prireditvev	3.315	4.599	4.168	5.246	4.465	5.465
Obisk knjižnice	43.724	40.613	68.206	66.115	78.996	78.668

2. ukrep: Širitev knjižnične mreže/večja dostopnost knjižničnega gradiva

Na sedežu knjižnice je bil vzpostavljen sistem za samostojno izposajo gradiva, ki uporabnikom omogoča dostop 24/7. Vizija širitve dejavnosti še naprej vključuje odprtje krajevne knjižnice v Smledniku oziroma Sori ter vzpostavitev (uradnih) premičnih zbirk v lokalni skupnosti. Medtem ko se digitalne in samopostrežne storitve krepijo, se dostava gradiva na dom po obdobju epidemije ni izkazala za potrebno, saj zanjo praktično ni bilo povpraševanja.

3. ukrep: Posodabljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije za razvoj spletnih storitev in informacijsko usposabljanje uporabnikov

Knjižnica prek lastnega strežnika in spletne strani zagotavlja oddaljen dostop do e-virov. Zaradi hitrega razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije sta za ohranjanje standardov storitev nujna nenehna posodobitev strojne opreme in implementacija novih programskih orodij, kar zahteva tudi dodatna finančna sredstva.

Do zamenjave zastarelega računalniškega strežnika in starejših delovnih postaj (za zaposlene in izposajo) v tem času kljub ustvarjenemu presežku prihodkov nad odhodki v obdobju 2020–2025 ni prišlo, bo pa v naslednjem letu ali dveh posodobitev opreme nujna. Pomemben korak pri modernizaciji je bila tudi digitalizacija redkega, dragocenega in domoznanskega gradiva (razglednice, raziskovalne naloge, zborniki), s čimer je knjižnica povečala dostopnost vsebin ter zagotovili dolgoročno ohranjanje lokalne kulturne dediščine.

4. ukrep: bralna kultura

Knjižnica Medvode kot osrednja promotorka bralne kulture v občini uresničuje cilje nacionalne kulturne politike. To dosega s skrbnim posodabljanjem zbirk, z izvajanjem lastnih knjižničnih programov ter z vključevanjem v nacionalne in regionalne projekte za spodbujanje branja. Sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi zavodi in drugimi lokalnimi deležniki omogoča razvoj storitev, prilagojenih potrebam sedanjih in potencialnih uporabnikov. Uspešnost teh prizadevanj potrjujeta povečan obisk knjižnice in rast izposoje kakovostnega gradiva, kar neposredno krepi bralno kulturo v lokalnem okolju.

II. Ureditev pogojev za izvajanje knjižnične dejavnosti

Knjižnica Medvode kljub pomanjkanju prostora in omejenim sredstvom za nakup gradiva dosega zelo dobre rezultate na ključnih področjih svojega delovanja. Uspešno razvijamo predbralno pismenost, spodbujamo bralno kulturo med mladimi in odraslimi ter krepimo domoznansko dejavnost. Naši uveljavljeni projekti, kot so **pravljичne urice**, bralni znački **Medvodko bere** in **Medvoška knjižna transverzala** ter druga lokalna partnerstva, potrjujejo vlogo knjižnice kot osrednjega stičišča skupnosti. To dokazujejo tudi visoki kazalniki obiska in obrata knjižničnega gradiva.

Dejstvo je, da **prostorska stiska** resno omejuje celovit razvoj sodobnih knjižničnih storitev. Zaradi pomanjkanja namenskih prostorov, ki bi bili ločeni od oddelka izposoje, so nekatere ključne dejavnosti močno okrnjene ali celo onemogočene:

- **Izobraževalna funkcija:** Zaradi odsotnosti ustreznega prostora in prilagojene opreme ne moremo izvajati sistematičnega računalniškega opismenjevanja za večje skupine.
- **Programska ponudba:** Prireditve lahko organiziramo izključno izven rednega obratovalnega časa, kar omejuje nabor in dostopnost vsebin v primerjavi z drugimi splošnimi knjižnicami po Sloveniji.
- **Dostopnost za ciljne skupine:** Tesni in neudobni prostori na oddelku za otroke in mladino so ovira za privabljanje novih uporabnikov (družine, mladostniki). Kljub velikemu povpraševanju trenutno ni pogojev za širitev priljubljene zbirke igrač.
- **Informacijsko središče:** Zaradi neustreznih pogojev dela knjižnica ne more v celoti uresničiti svoje vloge informacijskega in družbenega središča lokalne skupnosti.

Ugotavljamo, da zaradi trenutnih materialnih pogojev poslanstva knjižnice ne moremo izpolnjevati v celoti, kar dolgoročno zavira razvojni potencial občine na področju kulture in izobraževanja.

Prostorska stiska se kaže tudi v pomanjkanju prostorov za vodstveno delo, saj se v knjižnici trenutno nahaja le en skupen pisarniški prostor, ki ga uporablja vseh 11 redno zaposlenih. Onemogočeno je:

- izvedba zaupnih sestankov vodstva z zaposlenimi
- izvedba sestankov projektnih skupin in področnih vodij v času odprtja knjižnice
- izvedba sestankov s poslovnimi partnerji

Stavba knjižnice ima po podatkih iz energetske izkaznice kvadraturu »kondicionirane površine stavbe: 1.014 m²«, po podatkih iz prejšnjih let pa ima Knjižnica Medvode 628 m² uporabnih površin (Letni delovni in finančni načrt Knjižnice Medvode za leto 2024 in 2025). Po podatkih NUK-a, ki opredeljuje minimalno zahtevano vrednost pogojev, mora imeti osrednja knjižnica »najmanj 50 m² neto uporabne površine na 1.000 prebivalcev območja, na katerem deluje, vendar ne manj kot 500 m² neto uporabne površine« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe), medtem ko je po priporočilih in standardih za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028 opredeljena priporočena neto uporabna površina knjižnice » okvirno 1.200 m² na 10.000 prebivalcev.«

1. ukrep: Urejevanje prostorskih in infrastrukturnih pomanjkljivosti

V letu 2025 so bila s strani Občine Medvode zagotovljena sredstva za ureditev notranjega atrija in pridobitev dodatnih prostorov, vendar se investicija iz več razlogov ni realizirala (večje kadrovske težave, daljše bolniške odsotnosti, tudi na strani vodstva).

Kljub temu, da načrtovana pridobitev novih prostorov oziroma ureditev notranjega atrija ni prešla v fazo realizacije, knjižnica beleži dobre rezultate na področjih izposoje, števila obiskovalcev dogodkov in števila uporabnikov. Statistični podatki potrjujejo rast števila prireditvev in obiskovalcev, kar je neposreden rezultat strokovne angažiranosti, predanosti in ustvarjalnosti zaposlenih. Kolektiv še zmore premoščati prostorske omejitve, vendar le-te ostajajo glavna ovira za nadaljnji razvoj.

2. ukrep: Avtomatizacija izposoje ter novi dostopi do uporabnikov

Avtomatizacija izposoje z uporabo knjigomata je sicer vzpostavljena, vendar v fazi neaktivnega spodbujanja k uporabi. Delež uporabnikov, ki se poslužujejo samostojne izposoje, je zaenkrat še nizek. Na novo tehnologijo se uporabniki počasi prilagajajo, pri tem pa pogosto potrebujejo strokovno pomoč knjižničarja. Pričakujemo, da se bo frekvenca uporabe povečala z reorganizacijo izposojevalnega pulta in optimizacijo postavitve opreme v novem strateškem obdobju, kar bo knjigomat naredilo bolj dostopen in opazen.

SWOT analiza obstoječega stanja

Pred oblikovanjem končnih ciljev in ukrepov nove strategije Knjižnice Medvode, so bila izhodišča za novo razvojno obdobje predstavljena kolektivu Knjižnice Medvode in Svetu zavoda Knjižnice Medvode. Po potrditvi s strani Sveta zavoda so bila posredovana Občini Medvode, ki jih je umestila v predlog Strategijo razvoja kulture v občini Medvode za obdobje 2026 – 2030. V času javne obravnave predloga občinske strategije je bila opravljena tudi SWOT analiza s strani zaposlenih, ki je podala naslednje rezultate:

Prednosti: • Prijazen odnos do bralcev • Osebni stik z uporabniki • Individualen pristop • Butičnost (manjša, bolj osebna knjižnica) • Zagotovljeno parkirišče • Dobra dostopnost (delovni čas) • Dostop za invalide	Slabosti: • Premalo notranje osvetlitve • Slaba internetna povezava po celotni knjižnici • Slabo ozvočenje • Pomanjkanje prostora za učenje • Ni prireditvenega prostora • V igralnici previsoke police za otroke • Premalo prostora za knjige • Ni informatorja • Slabo prepoznavna identiteta knjižnice kot krajevne (dojemanje kot podružnica)
Priložnosti: • Zasteklitev terase • Ureditev 2. nadstropja • Pokritje atrija • Prehod iz kvantitete v kakovost dogodkov	Nevarnosti: • Starejši kolektiv • Preobremenjenost zaposlenih

Povzetek analize:

Prednosti

Knjižnico odlikuje prijazen in strokoven odnos do uporabnikov, ki temelji na osebnem stiku in individualnem pristopu. Manjše, butično okolje omogoča kakovostnejšo uporabniško izkušnjo. Pomembna prednost je tudi zagotovljeno parkirišče ter dobra

dostopnost glede na delovni čas. Prostori so prilagojeni tudi za invalide, kar prispeva k večji vključenosti različnih skupin uporabnikov.

Slabosti

Med ključnimi slabostmi izstopa pomanjkanje ustrezne notranje osvetlitve ter neustrezna internetna povezava, ki ne zagotavlja pokritosti po celotni knjižnici. Prostorska omejenost se kaže v pomanjkanju prostora za učenje, prireditve in hranjenje knjižničnega gradiva. Dodatno težavo predstavlja neustrezna oprema, kot je slabo ozvočenje, ter neoptimalna ureditev igralnice (previsoke police za otroke). Organizacijsko pomanjkljivost predstavlja odsotnost informatorja, medtem ko na ravni prepoznavnosti izstopa nezadostno oblikovana identiteta knjižnice kot samostojne krajevne enote.

Priložnosti

Možnosti za razvoj se kažejo predvsem v izboljšanju in razširitvi infrastrukture, kot so zasteklitev terase, ureditev drugega nadstropja ter pokritje atrija, kar bi omogočilo dodatne funkcionalne površine. Pomembna priložnost je tudi strateški premik od kvantitete h kakovosti dogodkov, s čimer bi knjižnica lahko okrepila svojo vlogo kulturnega in družbenega središča.

Nevarnosti

Med zunanjimi in notranjimi tveganji izstopata starajoč se kolektiv ter preobremenjenost zaposlenih, kar lahko dolgoročno vpliva na kakovost storitev, organizacijsko učinkovitost in razvoj knjižnice.

Izsledki analize so bili smiselno umeščeni v ukrepe nove strategije.

Ukrepi razvoja Knjižnice Medvode v obdobju 2026-2030

»Knjižnica - stičišče tradicije in sodobnosti, ljubiteljstva in profesionalnosti, narave in industrije«

Knjižnica je prostor znanja, ustvarjalnosti, dostopnosti in vključevanja. V obdobju med leti 2026 in 2030 bomo utrdili njeno vlogo osrednjega kulturnega, izobraževalnega in informacijskega središča skupnosti, ki daje posebno pozornost tudi domoznanstvu in dediščini, povezovanju in sodelovanju različnih (lokalnih) deležnikov ter prepoznavanju priložnosti za kvaliteten in premišljen razvoj v prihodnosti.

Program dela in razvoja zavoda za petletno obdobje temelji na strokovnih izhodiščih bibliotekarske stroke (Zakon o knjižničarstvu, Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2022–2027, Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018–2028, Pravilniku o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe) ter na (pre)poznavanju lokalnega okolja in notranjega delovanja Knjižnice Medvode.

Pri oblikovanju strategije Knjižnice Medvode izhajamo iz analize, poslanstva knjižnice in sledečih ciljev:

- izboljšanje informacijske pismenosti vseh generacij,
- zagotavljanje večje socialne vključenosti in informacijskega opismenjevanja,
- povečevanje zmožnosti uporabe sodobne tehnologije in informacijskih virov prebivalcev v lokalni skupnosti,
- pospeševanje uporabe storitev knjižnice na daljavo,
- dostopnost knjižne dediščine prek programa domoznanstva v fizični obliki in v digitalni knjižnici s polnimi besedili,
- večja izposoja predvsem kvalitetnega knjižničnega gradiva, večji obisk knjižnice, dvig bralne kulture
- večja dostopnost knjižničnih storitev ter širjenje bralne kulture tudi v naseljih, ki so od občinskega središča oddaljeni več kot 2,5 kilometra.

Ukrepi so neposredno ali posredno povezani z vsemi stebri Strategije razvoja kulture v občini Medvode za obdobje 2026 – 2030:

- Ljubiteljska kultura in društveno delovanje
- Kulturno-umetnostna vzgoja
- Profesionalna umetnost in vrhunska ustvarjalnost
- Kulturna infrastruktura
- Kulturna in naravna dediščina

1. ukrep: Nprestano posodabljanje knjižnične zbirke

Ukrep predvideva redno posodabljanje knjižnične zbirke, pri čemer je poudarek na zagotavljanju njene kakovosti, aktualnosti ter prilagojenosti potrebam uporabnikov v lokalnem okolju. Posebno pozornost je potrebno nameniti gradivu v odprtem dostopu, zlasti avdiovizualnim ter spletnim kulturnim in informacijskim virom, ki jih je potrebno približati uporabnikom ter uporabnike hkrati spodbujati in opolnomočiti za učinkovito uporabo.

Kazalniki uspešnosti:

- letni prirast knjižnega in neknjižnega gradiva,
- letni odpis gradiva,
- povečanje števila aktivnih članov knjižnice,
- posodobljen dokument nabavne politike,
- ohranjanje in rast količine izposoje knjižničnega gradiva.

Nosilec ukrepa: Knjižnica Medvode

Knjižnica bo v novem strateškem obdobju sledila usmeritvam nacionalnih dokumentov:

»Splošna knjižnica ima ustrezen obseg knjižničnega gradiva, če ima najmanj 3,7 enote knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih na potencialnega uporabnika. Splošna knjižnica dopolnjuje knjižnično zbirko z letnim prirastom aktualnega monografskega knjižničnega gradiva na fizičnih nosilcih v obsegu najmanj 150 enot na 1.000 potencialnih uporabnikov

in s prirastom najmanj 50 naslovov tekočih serijskih publikacij. Letni prirast aktualnega knjižničnega gradiva vključuje tudi elektronske vire slovenskih založnikov». (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe).

»Priporočeno število enot knjig in brošur v knjižnični zbirki je vsaj 4 enote na prebivalca, vendar ne manj kot 10.000 enot.

Priporočeno število naslovov informativnega periodičnega tiska v knjižnični zbirki je vsaj 100 naslovov v krajevni knjižnici, kjer je sedež osrednje knjižnice, vendar v krajevni knjižnici ne manj kot 30 naslovov. Priporočeno razmerje med leposlovnim in strokovnim gradivom je do 50 % naslovov leposlovnega gradiva v krajevnih knjižnicah, z velikostjo knjižnice se praviloma večja delež strokovnega gradiva. Delež knjižničnega gradiva za predšolske otroke, šolske otroke in mladostnike je praviloma 30 %. Knjižnica pri tem smiselno upošteva delež teh skupin med prebivalci ter prioritete med knjižničnimi vlogami. Knjižnica redno dopolnjuje knjižnično zbirko glede na kriterije, določene v dokumentu politike izgradnje knjižnične zbirke. Kriteriji za izbor knjižničnega gradiva so lahko ugled avtorja, urednika ali založnika, pozitivne ocene, interes prebivalcev, ocenjene potrebe v lokalni skupnosti, raven zahtevnosti vsebine, novost vsebine, zastopanost posameznega vsebinskega področja v zbirki, ciljna javnost, ki jo publikacija nagovarja, logičnost predstavitve posamezne teme, estetska vrednost, fizične značilnosti (format, vezava) gradiva, ujemanje z obstoječo knjižnično zbirko ter cena. Priporočena letna stopnja prirasta knjig in brošur je vsaj 250 enot na 1000 prebivalcev. Knjižnica redno izvaja odpis knjižničnega gradiva glede na kriterije, določene v dokumentu politike izgradnje knjižnične zbirke. Vsako enoto gradiva v obdobju petih let preveri, ali se jo ohrani v zbirki, zamenja, ali odpiše. Odpisuje zastarelo, vsebinsko neustrezno, poškodovano, obrabljeno in neuporabljeno gradivo. Priporočena letna stopnja odpisa je od 5 do 10 % celotne zbirke.« (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028)

2. ukrep: Posodabljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije za razvoj spletnih storitev in informacijsko usposabljanje uporabnikov ter avtomatizacija izposoje

Ukrep predvideva načrtno posodabljanje tehnološke opreme ter uvajanje sodobnih programskih rešitev za stabilno, varno in učinkovito delovanje knjižnice ter razvoj digitalnih storitev z namenom dviga informacijske in digitalne pismenosti uporabnikov, kar vključuje tudi vzpostavitev kotička »e-učilnice« kot prostora za učenje in usposabljanja. S tem bo knjižnica zagotavljala ustrezne tehnološke pogoje za uresničevanje svojega poslanstva, skladno z veljavno zakonodajo in smernicami za razvoj splošnih knjižnic. Ukrep vključuje tudi sistematično digitalizacijo knjižničnega gradiva in spodbujanje dostopa do digitalnih vsebin, s čimer knjižnica krepi svojo vlogo sodobnega informacijskega in izobraževalnega središča v lokalnem okolju. Pri tem je pomembno upoštevati načela dostopnosti, vključevanja različnih skupin uporabnikov ter trajnostnega razvoja.

Kazalniki uspešnosti:

- povečevanje števila ur informacijskega izobraževanja zaposlenih in uporabnikov,
- povečevanje oddaljenega obiska zaradi ponudbe digitalnih vsebin
- število uporabnikov digitalnih storitev in spletnih točk

Nosilec ukrepa: Knjižnica Medvode

Knjižnica Medvode bo sledila sledežemu priporočilu:

»Knjižnica ima računalniške delovne postaje za uporabo kataloga knjižnice, nacionalnega vzajemnega kataloga ter informacijskih virov dostopnih preko računalniških omrežij, uporabo programske opreme. Priporočeno število računalniških delovnih postaj je ena delovna postaja na 1000 prebivalcev. Če uporabnikom v krajevni knjižnici ni zagotovljena brezžična povezava v internet za njihove naprave, pa naj krajevna knjižnica nima manj kot štiri delovne postaje.« (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028)

3. ukrep: Izboljšanje prostorskih pogojev in odpravljanje infrastrukturnih pomanjkljivosti

Ukrep obsega celovito (pre)ureditev notranjih prostorov in pokritje okroglega atrija v sredini stavbe z namenom pridobitve dodatnih površin za gradivo in izvajanje knjižničnih storitev ter ciljem izboljšanja funkcionalnosti, preglednosti in uporabniške izkušnje. V prvi fazi je predvidena postavitev predelnih sten za pridobitev dodatnih prostorov za delo strokovnih delavcev (nova pisarna), razmejitev obstoječe pisarne v dva prostora (sejno/administrativni prostor s kotičkom za strokovno delo katalogizacije in pisarna vodstva), ureditev galerijske stene in domoznanskega kotička. Vzporedno ukrep vključuje nujna investicijska vzdrževalna dela, kot so posodobitev elektro omarice in požarne centrale, izboljšanje digitalne dostopnosti z vzpostavitvijo spletnih točk in ureditev požarne varnosti ter menjavo računalniškega strežnika. Druga faza zajema pokritje atrija v sredini stavbe z namenom pridobitve novih uporabnih neto površin za razvoj novih storitev in nadgradnjo obstoječih, ki zaradi pomanjkanja površin trenutno ne omogočajo zadostitve vseh pogojev opravljanja celovitega poslanstva splošne knjižnice. Ukrepi sledijo ugotovljenim prostorskim omejitvam, zlasti pomanjkanju ustreznih prostorov za izvajanje dejavnosti in razvoju novih storitev, ter so usmerjeni v zagotavljanje kakovostnejšega okolja za uporabnike in tudi zaposlene.

Kazalniki uspešnosti:

- število novo pridobljenih in funkcionalno urejenih prostorov (pisarne, sejna soba, tematski kotički)
- število vzpostavljenih novih vsebinskih točk (domoznanski kotiček, galerijska stena, e-kotiček)

- število izvedenih dogodkov in dejavnosti (v atriju) ter zmanjšanje motenj v čitalnicah
- stopnja zadovoljstva uporabnikov in zaposlenih s prostorskimi pogoji
- zagotovljena skladnost z varnostnimi standardi (posodobljena elektro omarica, požarna centrala, požarni red)
- povečana preglednost in dostopnost gradiva za uporabnike

Nosilca ukrepa: Občina Medvode in Knjižnica Medvode

Iz Letnega delovnega in finančnega načrta Knjižnice Medvode za leto 2026:

»Stavba knjižnice ima po podatkih iz energetske izkaznice kvadraturu »kondicionirane površine stavbe: 1.014 m²«, po podatkih iz prejšnjih let pa ima Knjižnica Medvode 628 m² uporabnih površin. (Letni delovni in finančni načrt Knjižnice Medvode za leto 2024 in 2025). Po podatkih NUK-a, ki opredeljuje minimalno zahtevano vrednost pogojev, mora imeti osrednja knjižnica »najmanj 50 m² neto uporabne površine na 1.000 prebivalcev območja, na katerem deluje, vendar ne manj kot 500 m² neto uporabne površine« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe), medtem ko je po priporočilih in standardih za splošne knjižnice za obdobje 2018-2028 opredeljena priporočena neto uporabna površina knjižnice » okvirno 1.200 m² na 10.000 prebivalcev.« V priporočilih je navedeno tudi, da »Število uporabniških delovnih mest ustreza tretjini števila uporabnikov, prisotnih v knjižnični zgradbi v času njene največje obiskanosti. Priporočena vrednost je 5 uporabniških mest na 1000 prebivalcev. Uporabniška mesta vključujejo tudi mesta, opremljena z računalniškimi delovnimi postajami.«

»Knjižnica Medvode se sooča z veliko prostorsko stisko. Knjižnica ima 628 m² uporabnih površin, ki ne omogočajo dovolj kakovostnega izvajanja vseh nalog knjižnične javne službe. Prostorska stiska se kljub odpisu zastarelega in uničenega gradiva stopnjuje, kljub zagotovitvi finančnih sredstev v proračunu Občine Medvode za leto 2025, pa realizacija dodatnega prostora s pokritjem atrija ni bila realizirana.

Z začetkom leta 2026 bo pripravljen trifazni investicijski načrt, ki v obdobju 5-10 let predvideva

- *Najnujnejše posege notranje preureditve prostorov za zagotovitev normalnega delovanja knjižnice (finančno pokritje iz preteklega finančnega presežka)*
- *Zagotovitev dodatnega prostora za mladinski prostor z mladinsko knjižno zbirko s pokritjem atrija v sredini objekta (po pridobitvi gradbenega dovoljenja s strani Občine Medvode sledi prijava na investicijske razpise)*
- *Zasteklitev terase s pridobitvijo prireditvenega prostora (dolgoročen načrt)«*

»Prva investicija zajema preureditev notranjih prostorov s postavitvijo treh predelnih sten, pridobitvijo nove pisarne in male sejne sobe, galerijske stene, domoznanskega kotička in pisarne vodstva, optimizacijo ureditve delovnih postaj na mestih izposoje. Pri tem bo uporabljena obstoječe pisarniška oprema.

Z investicijo v preureditev notranjih prostorov se tudi rešuje manjko računalnika za direktorja (odkup z odhodom prejšnjega direktorja), prerazporeditev določenega dela gradiva in opreme za boljšo preglednost za uporabnike (domoznanstvo, mladinsko gradivo

in e-kotiček ter samoizposoja) ter se po dolgih letih postavlja galerijska stena, ki je do sedaj ni bilo in se je za namene razstavljanja uporabljajo kovinska mrežna stojala.

Ocena stroška na podlagi pridobljenih ponudb znaša 15.809 evrov, investicijo pa bomo krili iz preteklega presežka Knjižnice Medvode.

V letu 2026 bo potrebno pristopiti tudi k investicijskemu vzdrževanju, ki zajema menjavo dotrajane glavne elektro omarice in menjavo požarne centrale, katere certifikat poteče marca 2026, postavitve dveh digitalnih spletnih točk ob preselitvi računalnikov, izdelava novega požarnega reda in montaža ene nove klime. Pri načrtovanju investicij sledimo preteklim opažanjem, pri podaji mnenj pa bomo sodelovali vsi zaposleni:

»Otroška igralnica je velikokrat premajhna za izvajanje bibliopedagoških dejavnosti, pravljičnih uric in ustvarjalnih delavnic. Dejavnost se občasno istočasno odvija v ostalih dveh čitalnicah (v mladinski in za odrasle), kar pa je moteče za tiste uporabnike, ki čitalnici uporabljajo za študijske namene in za prebiranje časnikov in časopisov in si želijo tišine».

Razvoj spletnih storitev in informacijsko usposabljanje uporabnikov sta vezana na dodatne prostore knjižnice, knjižnica bo pristopila k iskanju priložnosti, da se tudi za te storitve najdejo ustrezne rešitve.«

4. ukrep: Domoznanstvo, spominske plošče »Obrazi sotočja« in kulturna dediščina (sistemsko urejevanje kulturne dediščine, oživitev Dolinčkove domačije)

Ukrep zajema pridobivanje, organiziranje, digitaliziranje in posredovanje domoznanskega gradiva, oblikovanje in nadgrajevanje domoznanske zbirke ter bienalno postavitve novih spominskih plošč znanim in zaslužnim medvoščanom na steni Obrazi sotočja. Ukrep zajema tudi sodelovanje pri vzpostavitvi izhodišč in smernic systemskega pokrivanja kulturne dediščine občine Medvode, ter pripravo programskega dela za oživitev Dolinčkove domačije z nudenjem strokovne podpore Občini Medvode ob notranji ureditvi domačije.

Kazalnik:

- povečevanje števila domoznanskih publikacij in digitaliziranih zapisov
- postavitve novih spominskih plošč
- odprtje Dolinčkove domačije za ogled

Nosilca ukrepa: Občina Medvode in Knjižnica Medvode

»Skladno z investicijskim in razvojnim načrtom bo v letu 2026 vzpostavljen domoznanski kotiček, ki bo uporabnikom nudil vpogled v fizično domoznansko gradivo.

Knjižnica bo nadaljevala z digitalizacijo razglednic, na katerih so motivi krajev v občini Medvode, publikacij, ki so izšle pri različnih založnikih v občini Medvode, digitalizacijo tovarniškega glasila Donit in drugih publikacij ter gradnjo zbirke člankov v časnikih in časopisih, v katerih so objavljene vsebine, povezane z dogodki ali osebami iz občine.

Končni cilj digitalizacije je, da se domoznanska gradiva vključijo v Digitalno zbirko Slovenije, ki je v pristojnosti NUK. Tako zagotavljamo širšo dostopnost publikacij in posledično tudi

njihovo večjo uporabo. V sklop digitalizacije sodi tudi sodelovanje knjižnice z MKL pri projektu KAMRA.» (Letni delovni in finančni načrt Knjižnice Medvode za leto 2026)

5. ukrep: Širitev knjižnične mreže/večja dostopnost knjižničnega gradiva

Ukrep predvideva raziskavo možnosti za večjo dostopnost knjižničnega gradiva za uporabnike iz bolj oddaljenih krajev občine, s ciljem omogočiti enakopraven dostop do gradiva vsem prebivalcem v občini: oblikovanje in postavitve premičnih knjižnih zbirk, okrepitev storitve dostave knjižničnega gradiva na dom za ranljive skupine, pa tudi proučitev nadgradnje izposoje gradiva prek paketnikov (brezstična izposoja prek fiksno nameščenih zunanjih kovinskih predalnikov). Cilj ukrepa je poiskati vire in se odločiti za izvedbo možnih rešitev.

Kazalniki uspešnosti:

- **število (uradnih) premičnih zbirk,**
- **število postaj 24/7 (paketniki), povečanje števila uporabnikov paketnikov,**
- **pokritost območja občine z dostopom do knjižničnih storitev,**
- **povečanje izposoje knjižničnega gradiva.**

Nosilec ukrepa: Knjižnica Medvode

6. ukrep: spodbujanje in promoviranje bralne kulture in bralne pismenosti s povezovanjem z lokalnimi organizacijami in (tudi) prek nacionalnih in evropskih projektov

Knjižnica Medvode kot osrednja promotorka bralne kulture v občini uresničuje cilje nacionalne kulturne politike z načrtnim posodabljanjem knjižnične zbirke, izvajanjem lastnih programov ter aktivnim vključevanjem v nacionalne in regionalne projekte za spodbujanje branja. V prihodnje bo knjižnica dodatno krepila svojo vlogo z pobudami za povezovanje lokalnih organizacij, vzpostavljanjem partnerskih sodelovanj z različnimi organizacijami ter aktivnim prijavljanjem na razpise. V tem okviru bo razvijala in izvajala tudi raznolike projekte, vključno z interaktivnimi aktivnostmi za spodbujanje uporabe slovenskega jezika in bralne kulture.

Kazalniki uspešnosti:

- **število prijav na razpise in delež uspešno pridobljenih projektov**
- **število vzpostavljenih partnerstev z organizacijami**
- **število izvedenih programov in aktivnosti (zlasti interaktivnih) za spodbujanje uporabe slovenskega jezika**
- **število udeležencev teh aktivnosti**
- **število novih ali posodobljenih storitev za uporabnike**
- **prepoznavnost knjižnice v lokalnem okolju (npr. odzivi, medijske objave, vključevanje v projekte)**

Nosilec ukrepa: Knjižnica Medvode

7. ukrep: Razvijanje butičnih storitev, krepitev identitete knjižnice ter krepitev uporabniške izkušnje in komunikacije z uporabniki

Ukrep predvideva razvoj in nadgradnjo butičnih knjižničnih storitev, ki temeljijo na osebnem, kakovostnem in uporabnikom prilagojenem pristopu ter predstavljajo eno ključnih prednosti Knjižnice Medvode. Hkrati vključuje krepitev identitete knjižnice, posodobitev in krepitev komunikacijskih kanalov ter načinov komuniciranja z uporabniki z namenom učinkovitejšega obveščanja, promocije storitev in vzpostavljanja dolgoročnih odnosov z različnimi ciljnimi skupinami. S tem bo knjižnica povečala prepoznavnost svojih storitev, okrepila uporabniško izkušnjo ter utrdila svojo vlogo dostopne, odzivne in skupnosti usmerjene ustanove, med zaposlenimi pa omogočala spodbudno in prijazno delovno okolje.

- Število usposabljanj zaposlenih (tako za delo z uporabniki kot tudi prenos znanja in ohranjanja zdravja na delovnem mestu)
- Število in raznolikost komunikacijskih kanalov za obveščanje uporabnikov
- Prepoznavnost knjižnice kot »butične« in uporabnikom prijazne ustanove
- Povečanje obiska knjižnice in uporabe storitev

Nosilec ukrepa: Knjižnica Medvode

8. ukrep: zagotavljanje delovanja Potujoče knjižnice

Ukrep predvideva zagotavljanje delovanja potujoče knjižnice iz mreže Bibliobus, ki omogoča izposajo knjižničnega gradiva v bolj oddaljenih predelih občine, kjer je dostopnost do Knjižnice Medvode marsikateremu občanu še vedno velika ovira. Knjižnica na kolesih je zanimiva tudi za otroke in mladino, ki si na ta način lahko gradivo izposojajo tudi sami. V letu 2026 je opredeljen sledeči urnik Bibliobusa za občino Medvode: Center starejših v Medvodah in Smlednik (2x mesečno), Zbilje, Sora in Trnovec (1x mesečno) ⁴

Kazalniki uspešnosti:

- število izposoj,
- število uporabnikov

Nosilec ukrepa: Občina Medvode

Ukrep ni neposredno povezan s Knjižnico Medvode, v dokument pa je umeščen zaradi celovitega pregleda zagotavljanja knjižničnih storitev na območju občine Medvode.

Pričakovani učinki izvajanja ukrepov razvoja Knjižnice Medvode v obdobju 2026–2030

Izvajanje ukrepov bo prispevalo k nadaljnjemu razvoju Knjižnice Medvode kot sodobnega kulturnega, izobraževalnega in informacijskega središča lokalne skupnosti. Izboljšala se bo kakovost in aktualnost knjižnične zbirke, kar bo vplivalo na večjo uporabo gradiva ter rast števila članov in obiskovalcev.

Krepitev digitalnih storitev in tehnološke opremljenosti bo omogočila lažji dostop do informacij, večjo uporabo digitalnih virov ter dvig digitalne pismenosti uporabnikov. S tem se bo knjižnica še bolj uveljavila kot dostopno in sodobno informacijsko središče.

Z izboljšanjem prostorskih pogojev bodo zagotovljeni boljši pogoji za delo zaposlenih in uporabnikov, kar bo omogočilo razvoj novih storitev, širitev programov ter večje zadovoljstvo uporabnikov. Odpravljene bodo tudi ključne infrastrukturne pomanjkljivosti.

Na področju domoznanstva in kulturne dediščine se pričakuje bolj sistematično ohranjanje in večja dostopnost lokalnega gradiva, kar bo prispevalo k krepitvi lokalne identitete in prepoznavnosti okolja.

Razvoj novih oblik dostopa do knjižničnega gradiva bo izboljšal dostopnost storitev za prebivalce oddaljenih krajev in ranljive skupine, kar bo prispevalo k večji enakopravnosti pri uporabi knjižnice.

Krepitev bralne kulture in sodelovanje v različnih projektih bosta povečala vključenost knjižnice v širše kulturno okolje ter okrepila njeno prepoznavnost in družbeno vlogo.

Razvoj butičnih knjižničnih storitev, ki temeljijo na osebnem in uporabnikom prilagojenem pristopu in usmerjena izobraževanja zaposlenih bodo prispevali k boljši uporabniški izkušnji in večjemu zadovoljstvu uporabnikov ter prispevali tudi k bolj spodbudnemu in prijaznemu delovnemu okolju za zaposlene. Z nadgradnjo komunikacijskih kanalov in načinov komuniciranja pa se bo izboljšalo obveščanje, promocija storitev ter vzpostavljanje dolgoročnejših odnosov z različnimi ciljnimi skupinami. Knjižnica bo s tem okrepila svojo identiteto, povečala prepoznavnost ter utrdila vlogo dostopne, odzivne in skupnosti usmerjene ustanove.

Do leta 2031 bo Knjižnica Medvode postala sodoben, trajnostno naravnan in digitalno povezan kulturni center, ki v središče svojega delovanja postavlja človeka, njegovo radovednost in potrebo po povezanosti ter ohranjanju kulturne dediščine kot izkustvenega spomina.

⁴ Mestna knjižnica Ljubljana, <https://www.mklj.si/postajalisce/bibliobus-cs-medvode/>

